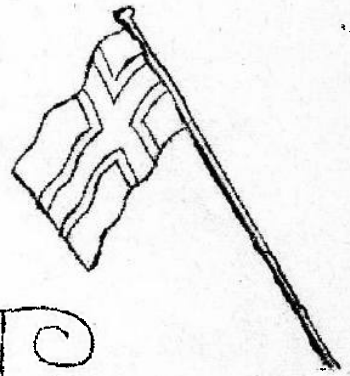
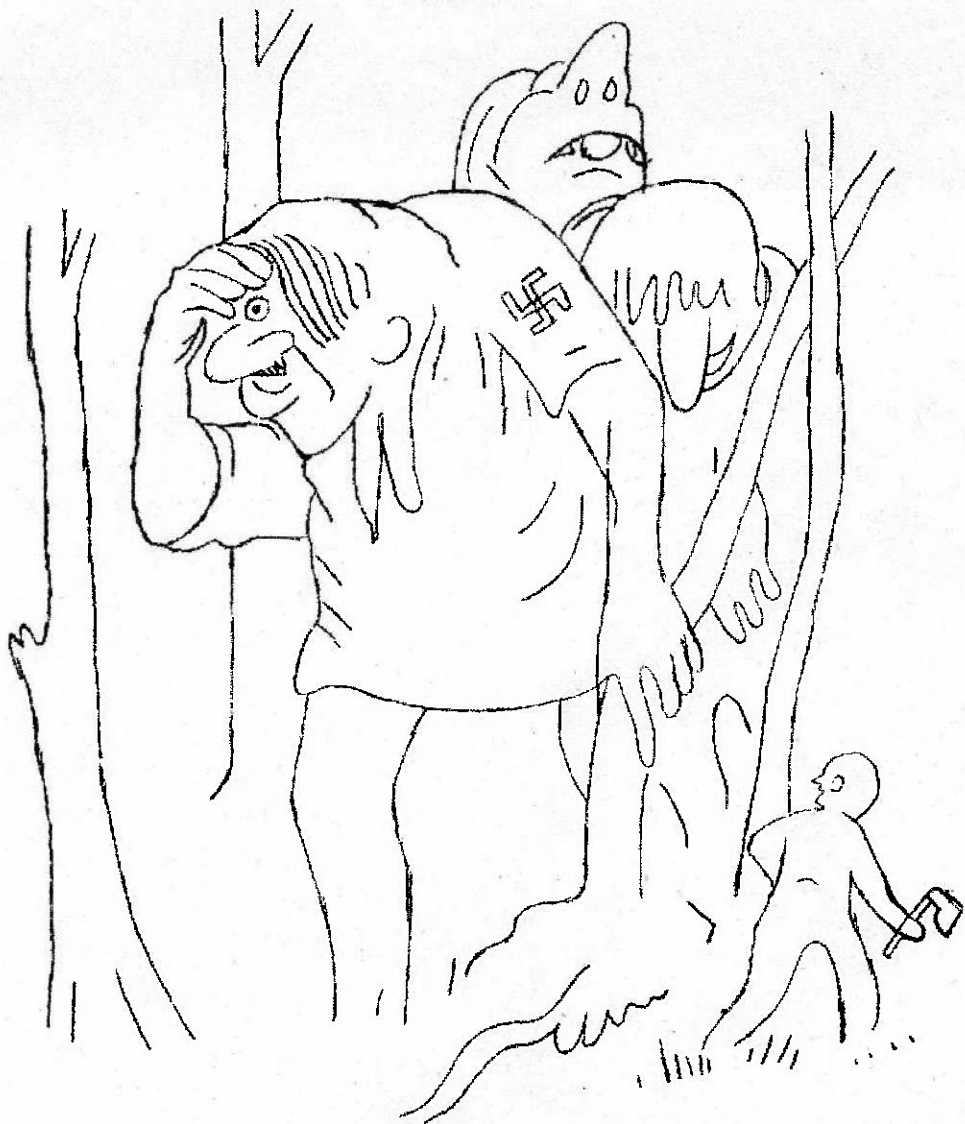

GJENGANGEREN

God Jul.

• 1944 •

TROLLENE PÅ HEDALSKOGEN

Det gamle eventyr om trollene på Hedalskogen har fått ny aktualitet. De var tre i følge, men hadde bare ett øye til sammen. En skulle nesten tro at de gamle hadde hatt en forutanelse om en riktig absolutt ensrettet tremaktsallianse. For intet kan vel bedre illustrere nazipolitikken enn disse tre trollene, som formelig er lenket til hverandre, fordi de bare har ett øye å se med alle tre. Det er virkelig førerprinsippet i renkultur. -

Det er et av de mest humørfylgte gamle eventyrene dette om den vesguten på Hedalskogen, som tok knekken på de tre svære ensrettede trollene. Allerede på den tid hadde det almindelige folkevett oppdaget at ensretting ikke hører menneskene til, men er en trollskegenskap. De var klar over det dumme og latterlige i den enøyede tilvarelse, men var også våkne overfor det brutale og veldige i disse klumpete uhyre kjemper. Men så hadde de jo bare ett øye til sammen, og til tross for aldri så stor overmakt måtte de tilslutt alltid komme tilkort overfor den lynsnare, gløgge, reflekterende, allsidige og modige menneskelighet.

I vår tid opplever vi dette eventyret igjen i stor stil. Det var mange mennesker i Europa som ga seg helt hen til ensrettingen. Hvorfor skulle hvert menneske ha øyne, og attpå til to hver? Det måtte jo før til den rene forvirring. Tenk at hver så på sin måte, og kanskje tvede også. Nei, ett øye for hele flokken, en tanke for hele landet, en fører for hele verden - da og først da ville det tredje riket, tusenårsriket komme til sin herlighet. -

Er det ikke likesom vi føler denne trollske tanke i all sin primitive velde når alle de nazistiske forfatters verker fra "Mein Kampf" og nedover paraderer revy forbi oss. Og ble vi ikke grepet av den samme impulsive skrekk som gutten i skogen, når vi fikk se de tre store uhyrer - Tyskland, Italia og Japan - komme vraltende på sine mekaniserte stålføtter med en kanon under hver arm og en flyvemaskin på hodet.. Inntil vi oppdaget at de bare hadde ett øye - og forsto med ett at tro alt så var de allikevel bare dumme troll. De hadde fornektet all menneskelighet. De var gått inn i dyrehammen og trollskeheden. De hadde ofret sitt eget syn og sin selvstendighet tenkeevne for førerprinsippet og énøye-systemet. De tre store trollene i Hedalskogen trampet forferdelig i vei og skremte alt levende. Og det skal være både sandt og visst at slik kom de, våre troll også. Og alt flydde for dem, inntil de møtte g u t t e n. For gutten, det er mennesket i skogen. Det er han som har folkevettet og folkestyret, det frie og ubundne og resonerende, det uavhengige og modige. Det som ser med mange øyne og tenker med mange hjerner og kan forenes i faste viljer og samarbeidende hender i frie og sterke formasjoner. Og for denne menneskeguten kommer all trollskeguten tilkort.

I all sin velde var trollene på Hedalskogen redde. Det er trollet i vår tid også. De er redd for alle som kan se selv. Derfor gjelder de om å stikke øynene ut på alle andre. Ingen skal få lov til å høre eller se annet enn det som øyetrollet vil. De hadde all radiokontroll i sin hender, men de var så redd for den ene stasjonen i London at de måtte ta radioapparatene fra alle mennesker. De har alle avisene, men de er så redd for de små illegale lappene våre at de leter dag og natt med hundreder av gestapo etter dem. De har tusenvis av politi og hundreder av fengsler, men enda går det noe istykker for dem hver dag, og de kan ikke finne hvem som har gjort det.

Trollene på Hedalskogen mistet til slutt det eneste øyet sitt - og så sto de der. Det går vår tids stortroll likedan. Det ene trollet er allerede ute av dansen, og det er vanskelig å finne noen av de ensrettede igjen i det befrikkede Italia. De to andre skjelver i knærne, og det er ikke langt fra en blindbukk-kamp de nå kjemper. De ruser like mot avgrunnen som om de ikke lenger kunne se hvorhen det bærer. Tyskland rutsjer med full fart mot tilintetgjørelsen. Den store fører med sitt vanvidds-øye foran, og alle de andre i rad og rekke etter

uten å se, uten å tenke, uten å resonnere - bare etter der fører, for han har jo øyet, det eneste som finnes i skogen.

For alle dem som kan se, som har sine to menneskelige øyne i behold er det hele et makabert og utrolig skuespill. En så stor del av menneskeheten fullstendig i trollskapens vold, blottet for alt det, som har vært livsnerven i vår kultur i humanitetens og frihetens tidsaldrer. Var det bare et eventyr så ville det allikevel i sitt gigantiske omfang få oss til å grøsse. Men dette er selve virkeligheten, livet i skogen idag.

Men g u t t e n har allerede seiret. Trollskapens store oppmarsj er brutt og ensrettingens systemer er dødsdømte. Selv den bitte lille gutten Norge, som stortrollet slo kloa i, kan det enøyede bestet ikke få has på. Er ikke hele hjemmefrontens krig på liv og død den samme spennende kamp som mellom trollene og gutten på Hedalskogen. Svære trollske gripeklør rettes ut - og gutten smetter imellom. Torndnende brøl støtes ut, men det er ingen som blir skremt lenger. Den lange trollnesa stikkes opp i folks hus og hjem, men de er som oftest vekk før fingrene får tak i dem.

Troll skal alle være her på Hedalskogen heter det i propagandaen og forordningene. Men den vesle gutten ler og er menneske idag som før.

Værst er det dog for allt det småpakk som har slått følge med trollene og ofret sine øyne. De blir for hver dag som går mer og mer trollske. All menneskelighet ebber ut i dem. Korrupte, fordrukne, brutale, sadistiske, forbryterske, blodtørstige og vettlause snubler de avsted, blinde som de er. For øyet - det eneste - det har jo der fører nede i da grosse Vaterland. Den lille fører her hjemme han har jo som alle vet aldri hatt noen øyne selv. - Og når så den dagen kommer at stortrollet stuper og mister øyet og hodet sitt, så er hele ~~eventyret~~ eventyret ute for dem som har ofret sitt eget syn. De er og blir troll og har intet i menneskelig selskap mer å gjøre. I de gamle eventyrene ble trollene til stein når ~~de~~ sola gikk opp. Det går neppe så lett-vindt i vår tid. Folk kan det jo ikke bli av dem. Den som en gang har tatt sine øyne ut og gitt all menneskelighet fra seg, den som har oppgitt seg selv og sitt menneskeverd og er krøpet inn i den lodne, dyriske pelsen med de grusomme klør og det forrederske hjerte - han blir ikke menneske så lett igjen. Kanskje det er noe symbolsk også for våre dagers troll at når frihetens sol om kort tid atter står opp over vårt land, vil de bli liggende der som kalde, daue steiner, som en må velte vekk fra vår framtids vei, for at de ikke skal hindre den store frie utvikling som da ligger åpen for menneskeheten.

Og når vi så i de kommende dager skal fortelle våre barn om trollene på Hedalskogen, så kan vi legge til: Det eventyret har vi selv opplevd. Og hvis de små spør når det hendte, så kan vi begynne slik: DET VAR EN GANG DEN 9. APRIL

SS-organet Germaneren har det travelt med å holde styr på den urolige quislingleir for tiden. Det er mistillit, uenighet og resignasjon sier bladet. Og mange har en "forbannet lyst til å ro seg iland på en eller annen plass". Ja bladet påstår at en rekke quislinger nå er kommet til samme resultat som motstanderne: at tyskerne har overfalt det norske folk, og nå holder på å utplyndre det. Det heter også i omtalen av begivenhetene i Nord-Norge at quislinglegionærene var rasende på tyskerne, som formodentlig behandlet dem temmelig overlegent. De talte om "de fordømte tyskerne" og at de skulle sørge for å få dem ut av Norge. - Midt i denne forvirring er det altså at storkjeltringene Marthinsen, Fuglesang og Whist søker å hisse de menige opp til så mange forbrytelser som mulig for at de skal komme til å dingle sammen med selve stornazistene på befrielsens dag. A l t skal jo være "ensrettet" i den bølgen.

Hvorfor har ikke Hitler giftet seg enda? - Han venter på den rette. Og hvem skulle det være? - Sankt Helena.

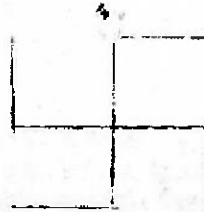
Det germanske ideal: Å være slank som Göring, sannhetssøkende som Goebbels, trofast som Hess og ordholden som Hitler.

Aftenposten går skole i Gæbbelsk propagandalære. Etterat den nå i lengere tid har divertert seg selv med artikler fra "bønder", "bondekoner", "arbeidere" osv., artikler som på tyskernes befaling skrives i Åkersgata, kjører den i et av sine siste nummer opp med hvad den mener skal være en fulltreffer. - "Det mørke slør" av Erling Bjørnson. At forfatteren kaller den "Det mørke slør" kaster straks et strefflyv over ham selv, for er det noen her i landet, som det hviler et tåkeslør over, så er det nettop Erling Bjørnson. Fra hans stortingsmannstid erindrer vel de fleste ennå hvordan han hver gang fikk latteren over seg, når han opptrådte, og kanskje ennå mere da han i pressen opptrådte som forsvarer for psykoanalysens utskielser. Han er tålt fordi han er sin fars sønn, annet og mere er det ikke. Vi skal sitere litt fra hans artikkel. - "Hånden på hjertet! Kan noen ærlig mann si at Norge i disse vanskelige år er blitt slett styrt? Kan det påvises bevisste urimeligheter? Nei, sannheten er at aldri har Norge vært bedre styrt." - Det får være nok med dette foreløbig. La oss se litt på mennene og begynne med toppen. For noen år - det vil si 5 år siden - var major Quisling en ganske almindelig offiser med offisers pensjon, så vanskelig stillet at han stadig sto i forskudd med sin pensjon og kanskje derfor måtte innlate seg på tvilsomme maleritransaksjoner, som påkaldte det offentliges oppmerksomhet. Idag er han en meget rik mann, omgir seg med den største luksus, i mat, drikke, klær, kunst etc. Tror han at folkets kjærlighet har vært hans belønning? Eller har han kanskje fått alle disse goder på en annen måte? Vektholdet om denne dyrebare mann koster skatytterne oppimot en halv million om året. Alt i alt koster denne herre mere enn hele appanasjen tid vårt kongehus med hele hoffet tidligere. Er dette noen "bevisst urimelighet"?

Nr. 2 Alf Whist, han er behandlet før, noe ytterligere er ikke å til føye. Han har en dom på seg for svindærier og hans rotte hjem er innen for 4 kalkede vegger. "Urimelighet"? at denne mann skal ha noe å si her i landet? Hagelin? Er det noen "bevisst urimelighet" i at denne edle mann fikk være med og styre land og rike i en vanskelig tid? Følger vi hele skalaen nedover, blir det meget vanskelig å finne en av de større pamper som det ikke kleber noe urent og skittent over. La oss se på ernæringsspørsmålet, det er ikke minst på det felt at herrerne skryter av seg selv. Vi tar ikke nazipartiet med, vi vet at demer det sørget for, og det er ikke bare smuler som faller fra de stores bord der. Nei, ut fra det gamle - en skal ikke binde munnen på oxen, som tresker - er alle disse sørget godt for, men den øvrige befolkning - de 98 % som er igjen? Se på køene hver dag! Finnes det noengang noen retttroende med - "merke" på seg der? Nei, meget sjelden, men nok av de utælitte forgremmede mennesker med sorg og nød malet i sine ansikter! Kjenner de høye herrer og damer som sitter så godt i det at for eks. fru Christie som skal forsøke å feste hushjelp for førerfruen kan tillate seg å si, at der det vil si hos Quisling trengs ingen rasjoneringskort av noe slag. Det gir et lite bilde av hva de kan tillate seg og er slett ikke enestående. At de fosyner seg med luksusvarer som vin og tobakk får enda gå an, men at føreren selv går i spissen med å rane mat fra landsmenn, vil ikke bli glemt. Idenne tid er det mange norske hjem hvor poteter mangler, samtidig står det på jernbanestasjonene rundt om i landet hopetall av jernbanevogner full-lastet med stivfrosne poteter og kålrabi, utjenlig til menneskeføde. Jernbanene kan nok ikke transportere dem rundt til forbrukerne, men tenk om den nye nazigeneraldirektøren - altså en av dem som tilhører kategorien "Norge har aldri vært bedre styrt" med sitt styrersjoni hadde latt et kontor tilskrive forbrukerne at de måtte forsøke å hente sine poteter selv? Nei, så langt strakk ikke sjeniet!

Så slett styre, så megen korrupsjon har det aldri vært i Norges land som under "ministerpresident" vidkun quisling.

Av quislings tale på Stiklestad for et par år siden: "Om jeg var en jessing og hadde forstanden i behold

Det lange sukk fra vinden
som lister over huset,
det sakte klirr av grinden
og skrittene i gruset -

Hvem går i nattesuset
uroilig om fra sted til sted
og leter etter venner
som lengst er gravet ned -
hvem kryper ut av hull og hi
og vrider sine hender
når dagens port er lukket i
og alle mørkets farer
har utspent sine snarer
og kringsett vei og sti?

Og fra den kuldesvangre jord
som ligger svøpt i frostens flør
det løfter seg et sakte kor,
og natten selv får mæle.
Det vokser frem og blir til ord -
som stein skutt op av tele:

Vi er de unge ranker
som maktens koryfeer
har knust med bukkefoten.
Vi er de stumme tanker,
de hvileløse veer
som gnager hjerteteroten.

Vi er de undertrykte
fra kott og loft og kjeller,
de små som ikke teller
og som med lys og lykte
blir jaget som rebeller
og gjort til maktens treller.

Vi er det kryp i bakken
som tuktet under hakken
må tåle maktens neve
og ydmykt bøye nakken
fordi det våget leve.

Vi er de sildig fødte,
de sultne, de forstøtte,
de stekkede, de brutte
som aldri nådde lykken,
vi er de skadeskutte
som humper om på krykken.

Vi er de tausens stemmer,
de vergeløse skarer
som jaktet på som harer
med foten full av blemmer
og sekken over ryggen
er uten skånsel trampet ned
og vander seg i skyggen
av hakekorsets fred.

Vi er de overvundne,
de knebløde, de bundne,
de svekne, de forrådde,
de lenkedes falanger,
det stille tog av fanger
på veien til skafottet -

VI ER DEN FRIHET SOM FORBLØR
I HAKEKORSETS KLØR.

---0---

B O R G E N

Den borg som herren bygget
med strupetak på retten
dens hjørnestein er tvangen,
dens spir er bajonetten.

Og hakekorsets krykke
er nøkkelen til Eden,
og flisene i hallen
er gravstein over gleden.

Og mørtelen i muren
er blod og tårer blandet,
og rosene langs borgen
er røde drypp i sannet.

Men under jorden lenket
til murens klamme helle
der sitter brodertanken
og sørger i sin selle -

---0---

En telefonsamtale 1. januar 1942:

Hitler:- Hallo! Er det deg Musse? - Mussolini:- Ja.

Hitler:- Du er vel i Keiro nå? - Mussolini:-Si meg, ringer du fra London?

På en Kjøbenhavn-kino ble det for et par år siden kjørt, som vanlig, en tysk UFA-film foran det egentlige program. UFA-filmen viste et tysk bombeangrep over England og speakeren opplyser: 54 bombefly angrep. 1 fly vendte ikke tilbake.

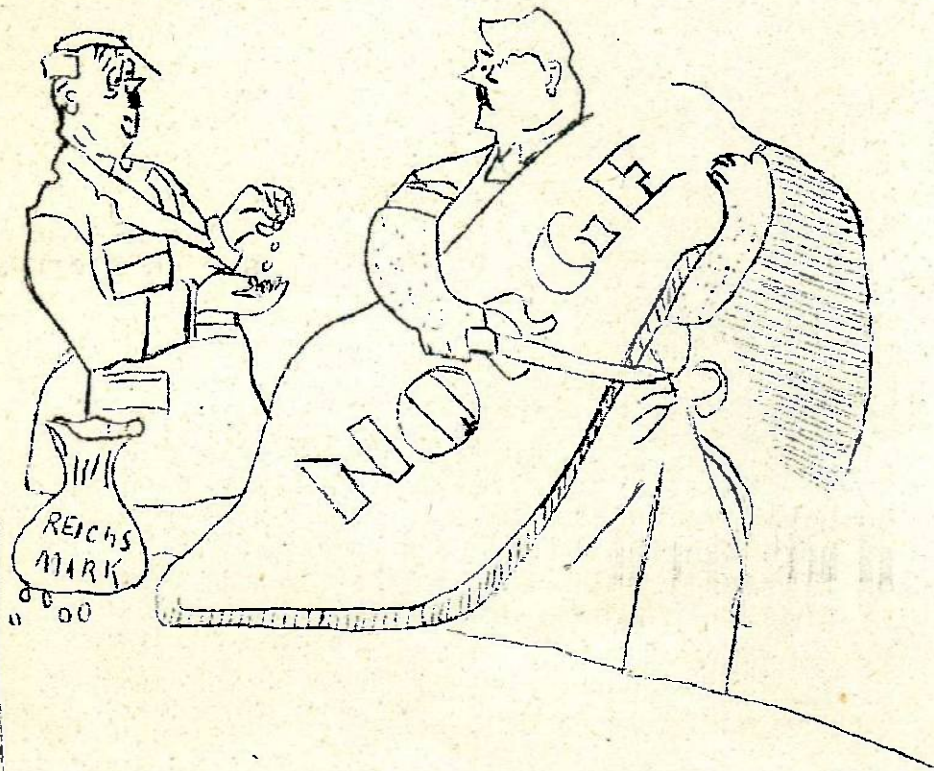
En røst fra publikum: Det skal du ikke sørge over. Det kommer nok tilbake til neste forestilling.

Han hadde den rette ånden.- Hitler inspiserer en tysk våpenfabrikk og overrasket to menn som tok seg "fem minutter". "Sabotasje", skrek Hitler, og ga ordre til at arbeidskameratene skulle skyte ned de to. Et maskingevær ble bragt i stilling, men arbeiderne dro seg unda den ene etter den andre og hadde liten lyst på jobben. De ble derfor stillet opp sammen med de to "sabotørene" for å dele deres skjebne. Tilslutt melder en kraftig lyslugget kar seg villig til å foreta henrettelsen. Han sikter rolig inn geværet og meier dem ned alle sammen. - D u har den rette ånden, ropte Hitler, det er slike karer vi har bruk for. Hva heter du? - Ka'l Olsen fra Norge, svarte mannen med et bredt grin.

Ilja Ehrenburg: De som inntok Paris fikk jernkorset. De som forsøkte å ta Stalingrad fikk trekorset.

Auksjon: Det er auksjon på Hedmark. Lensmannen som er NS tar en kikkert og roper ut: La meg få et bud på verdens beste kikkert. (Fortsetter idet han holder kikkerten for øynene): I denne kan man se ubegrenset langt.- En stemme fra auksjonsfolket: Ser du Bjørnøya?

Skal vi handle?
Tredve sølvpenger
for rasket.

Under krigen ble som kjent flere norske steder bombet av tyskerne, men etter okkupasjonen ville de slett ikke vedkjenne seg sine "bedrifter" men skyldte freidig på engelskemmene. Et av de steder som ble særlig ille tilredt fikk besøk av en høy tysk offiser som sammen med stedets tillitsmann går ut for å se på ødeleggelsen.

-Her kan en se hvordan engelskmennene farer fram, utbrøt tyskeren.
-Ja, og så var de attpå til så frekke at de hadde malt hakekorset under vingene, svarte tillitsmannen.

Hva er det for likhet mellom Hitler og en gammel radio?
Ingen av dem kan ta inn England.

Hitler, Göring og Goebbels sto ved himmelens port og ville inn. Først skulle de imidlertid sone sine synder, og Sankt Peter begynte med Hitler. - Hvor mange ganger har du løyet? - En gang, svarte Hitler. Da skal du løpe en gang rundt Melkeveien, sa Sankt Peter. Hvor mange ganger har du løyet da, spør han Göring. - Sju ganger svarer denne. - Sju ganger skal du springe rundt Melkeveien, sa Sankt Peter. Det blir din dom. - Men hvor ble det av den lille magre mannen som var med dere? undret Sankt Peter seg. - Det var Goebbels. Han er gått ned på jorden igjen for å hente en motorsykel, opplyste Hitler.

Tysk represalie: En tysk offiser holdt på å øve seg i håndgranatkasting. Han begynte med tidsinnstilte granater. Da hendte noe merkelig. I samme øyeblikk som han kastet granaten satte hans hund som et oljet lyn etter den og bar den tilbake til sin husbond. Før offisere rekker å blunke kommer eksplosjonen og herre og hund går inn i evighet. - Som represalie ble umiddelbart derpå 7 hunder skutt.

Av en stil i en tysk skole 1940: - "Jødene ville bare utsuge oss, men så kom Hitler dem i forkjøpet ..."

Vi er i julemåneden, julaften står for døren, vår største høytid, hjemmets fest, og fredens- burde den være. Isteden er verden i krig, menneske mot menneske hele jordkloden over. Maktbrynde, umåttelig maktbegjær hos et enkelt menneske har styrtet oss alle i ulykke. Å nei, det er ikke bare en enkelt person, som står bak. Hitler er bare eksponenten for en nasjon, hvor forkvaklet ungdomsopdragelse gjennom generasjoner har oppalet et folk, som har tiltrodd seg retten til å herske over og slavebinde andre folk. Historien lærer oss at dette syn alltid ender med nederlag. Til Guds jord har alle mennesker samme rett, og ingen krekker denne hellige rett uten at han må sone det med straff. Jul etter jul har vi sett fram mot målet, lyset, som skal splitte mørkets makter og gi oss fred. Vi skimtet det tidligere - nå ser vi det klart. Vårt land blir fritt, Norge blir vårt igjen, og det år vi nå går inn i blir det første fredsår siden landet ble voldtatt 9. april 1940. - Vi lar tankene gå tilbake til den første vanskelige tid, sommeren 1940, da alt så så uendelig mørkt ut. Fienden på frammarsj overalt ute i Europa, det ene land etter det annet kapitulerer for overmakten. England alene fører krigen, det lille Norges eneste forbunds-felle, og hva kan vi gjøre? Våre sjøfolk viste veien. Og så tok vi hjemme kampen opp. Spredte, fælende tiltak, våpenløse, uten noen ledelse. Men de grådige, forsvarsviljen var der, og selv om himmelen stadig var full av uværsskyer, så vi ialfall en ting klart, og det var at vi aldri i evighet ville gi oss. Også de neste 2 år var fienden stadig på frammarsj, men England hadde no mektige forhåndsfeller, og det ble klart for alle at det kun var et spørsmål om tid, når Tyskland skulle bli slått. Men herhjemme øket undertrykkelsen og terroren i en uhyggelig grad. En nasjon, som vi trodde var en kulturnasjon, åpenbaret et lavere kulturstandpunkt enn noe folk tidligere. Mordene på Hansteen og Wickstrøm og senere alle de andre fylgte os med forferdelse, men lamslo oss ikke. Som martyrene ble kirkens sed, ga de døde helter veksten til offervilje og kamp for fedrelandet. Så kom julemåneden 1942 - Stalingrad - og billedet vendte seg. Uværsskyene trakk bort fra himmelen, dag for dag ble det lysere, selv hos de mest pessimistiske forsvant enhver tvil om utgangen. Og har enn dager og netter i denne lange og vonde tiden mangen gang vært tunge å komme gjennom, så får vi allikeve no når vi er ved målet forsøke å glemme det meste. Vi har hatt glede og skuffelser i rikt mon om hverandre. Skuffelse over de mange dårlige landsmenn som i større eller mindre grad har løpt fiendens ærender - en regner ikke her med de hjemlige nazister, de er våre fiender, landsforredere som de er alle uten undtagelse - men en tenker på de svake, opportunisten av begge kjønn, alle aldre og alle klasser, som på en eller annen måte har sveket vår sak. Holdningsløse og fryktsomme, ikke sjelden tidligere i framskutt stilling i samfundet har det vist seg at selv om det ytre skall var imponerende og flott, var kjernen råttent. Ikke sjelden har det vært hensynet til deres pengepung, som har bestemt deres standpunkt. Bittert har det vært, når en har funnet disse blant dem en tidligere kaldte venner. Men så har vi også hatt store glæder. Den norske nasjon har funnet fram til seg selv i disse trengselsår, og grøbunnen er lagt for meget godt i folket. Folkets motstand mot undertrykkerne er vokset og hårdnet enormt i disse år. Mens det i den første tid ble en spredt fektning av enkelte, og tilbakeslaget mangen gang ble en sterk påkjønning, står no hele nasjonen fra by og bygd, fra den mest bortliggende fjelldal til de ytterste skjær i havgapet sammen. Landsendene er knyttet sammen som aldri før. I disse vinterkalde dager ser vi beviset. Nord-Norges tapre befolkning uten hus og heim, uten mat og klær, tvinges ut i ødemarkene av vandalene og "landsmenn", men gir seg ikke. Hvor de kan stikker de seg unda, drar tilbake til branntomtene og melder seg til aktiv tjeneste.

"Den Gud som gav os landet og sproget og gav alt, han finnes i den gjærning, hvortil folket blev kalt"

Den er det vi vil løfte, vi mange og vi små,
 i frygtløs kamp mot alle som ej ville forstå ...
 Begynte som en susen i kornet sommerdag,
 og går nu alt som brusen gjennom skogenes tag.

Det vokse vil til storm, før en nogen det vet av,
med torden i sin stemme over endeløst hav.
Et folk som føler kallet, er jordens største kraft,
for det må alting falle, det stå høit eller lavt."

Denne Bjørnsons oppsang for frihetsfolket i Norden, skrevet for 70 år siden, er også for oss den fanfare, hvorunder vi skal gå fram mot fienden på oppgjørets dag. Fra Nordkapp til Lindesnes reiser vi oss mot undertrykkerne. Det er samarbeidet mellom de forskjellige befolkningslag, mellom de forskjellige klasser og individer som gjør at Norge står så sterkt idag. Ingen enkelt klasse, ingen enkelt person bør eller skal kunne rose seg av at nettop den eller han er en forgrunnsfigur. Det er noe som våre fiender, tyskerne, ikke kan forstå, for robotter som de er, uten enhver psykologisk sans, med fårementaliteten som den drivende kraft er en sådan innstilling til problemene dem fullstendig fjern, og der har de møtt sitt nederlag ute i Europa og der skal de møte det her i Norge. Vi lærte det av dem som bygget tidlig her i landet, og vi fikk det frisket opp av fedrene på Eidsvoll. "Enige og tro til Dovre fæller" og med "Gud attåt" skal kampen til seiren er vår gjennomføres. Men tro ikke at alle vansker er over den dag da siersklokkene kimer. Da rettes atter et nytt spørsmål til enhver av oss: kan vi tåle, kan vi vinne freden som vi har vunnet krigen? Har vi tatt advarsel, har vi lært av de vansker, som Frankrike og Belgia har gjennomgått etter at de ble befrikket? Den tid som kommer, stiller store krav og også resignasjon til hver enkelt av oss. Vårt lands naturlige beskaffenhet med trange fjorder, dype daler og høye fjell, med vanskelige kommunikasjonsforhold så folkene fra de forskjellige egner ikke har lett for å møtes og utveksle meninger skaper nok høyreiste, selvstendige mennesker, sterke individer, men det skaper også lett en steilhet, en ensidig tross overfor anderledes tenkende. Det har lett for å bli et sneversyn, en gjerdepolitikk. Der ligger faren snublende nær for at vi kan komme opp i indrepolitiske strider, som kan margstjele vår kraft. Og det må ikke skje i vår skjebnetime, når den nye arbeidsdag skal kalle oss alle fram for å arbeide for landet. De forskjellige politiske partier må renonsere på sine ~~ønsker~~ ønskekrav. Alle partier har like meget deltatt i krigen, alle må delta i samarbeidet under freden. Nordmennene må vise verden at vi virkelig er en høyt kultivert nasjon, at vi eier den kulturmodenhet at vi kan tåle og høre også andres mening i samfundsspørsmålene. Da, og først da kan virkelig det gode utkrystalliseres for land og folk. Det er samspillet mellom de forskjellige krefter i nasjonen, som skaper lykke og framgang. Eidsvollsfolkens eksempel skal være vårt lysende forbillede.

Og så kommer J U L A F T E N. De malmtunge kirkeklokker kaller oss alle til Guds hus. Takken stiger opp til himmelen, vi vet vi går en lysere tid imøte. Men tanken går videre, til våre landsmenn ute i det fremmede og på sjøen, til alle dem, som lider i fangeleirene, som borte fra heimen ingen juleglede har, men bare har det vondt, og maagen en bønn om kraft for dem til å holde ut stiger fram. Vi tenker på alle våre døde, de som led martyrdøden, og i sin død ga styrke til oss andre, og vi hvisker sakte: A, DØDE KAMERATER, DE KUER ALDRI OSS.

Nå dages det i Nord, lyset har seiret over mørkets makt, og vi jubler mot den dag, da "flaggstangen ikke lenger står naken blant Eidsvolls grønnende trær". -----

En bymann på besøk i en avsides fjellbygd snakker med barna på gården og spør femåringen Elling om han venter besøk av julenissen til jul. Elling blir alvorlig, tenker seg om, skyter underleppen litt fram og sier med ett sukk - "Å nei, han kjem vel ikkje, for han sitter vel på Grini han au!"
Fra Hjemmefrontens ledelse. Bedriftsvaktene. - Som følge av det økede antall sabotasjehandlingar mot krigsvikt, bedrifter har tyskerne selv overtatt vaktholdet ved en rekke bedrifter. Derfor kommer bedriftsvaktene igjen i en annen stilling. Heretter er parolen: I de tilfelle tyskerne selv overtar vaktholdet skal alle ekstra sivile vaktmannskaper utenom de faste vaktmenn, nattevakter, portnere o.l. trekkes tilbake. -----

INTERVJU MED DEN FØRSTE FYLKESMANN PÅ FRI NORSKJORD.

Under statsråds Wolds opphold i Vadsø ble det leilighet til et lite intervju med den første fylkesmann på fri norsk jord, redaktør Peder Holt. Han er stillet overfor en mektig oppgave, men har selv ingen andre bekymringer enn sin beskjedenhet foran oppgavens omfang. Peder Holt og de andre finnmarkingene bryr seg ikke om den propaganda som quislingene og tyskerne har satt igang. Men siden han nå engang taler med en fri norsk journalist og siden den første virkelige frie avisen har sett dagens lys igjen på norsk jord, lar han allikevel falle noen ord om Oslo-kringkastingens meritter. Oslo radio, sier han, forsøker å fortelle nordmennene at folk i Finnmark tryglet tyskerne sine knær om å få bli med sydover. Men jeg kan forsikre at her oppe vi mot russerne med begeistring og at det hersker det beste forhold mellom de russiske troppene og den norske befolkning. - Har de hørt om noe tilfelle hvor russerne har grepet inn mot quislingene? - En kunne jo ha ventet det etter russernes konsekvent uforsonlige holdning mot landsforrederne i almindelighet. - Nei, på ingen måte. Tvert i mot. Russerne har gjentatte ganger erklært at de ikke vil blande seg i våre indre styre. Min erfaring er at de vil følge dette prinsippet helt ut. De norske quislinger vil få sine saker behandlet og dømt av norske myndigheter og norsk rett. De skal ikke få lov til å gjøre mer skade. Hvordan er samarbeidet mellom de lokale norske myndigheter og de norske offisielle representanter som er kommet fra Stor-Britannia? - Det er det aller beste. Vi måtte jo danne et administrasjonsapparat for fylkene og kommunene med en gang tyskerne forlot Øst-Finnmark. Men da regjeringsrepresentantene kom, viste det seg at det vi hadde gjort stort sett stemte med de retningslinjer regjeringen hadde trukket opp. Regjeringens representanter har gått oss verdifull hjelp og veiledning i den utstrekning det er mulig, har de aktivt tatt del i arbeidet med de mange og store oppgaver som må løses. - Blir det noen vanskeligheter med å få igang arbeide med de mange gjenreisningsoppgaver? - Nei, ikke egentlig vanskeligheter. Litt treghet kan det jo spores enkelte steder. Folk har fått et sjokk og det dødelige alvor i situasjonen står kanskje ikke klart for alle enda. På den annen side har jeg fått melding fra flere distrikter om at hele befolkningen med en gang gikk mann av huse for å rydde opp i det forferdelige kaos tyskerne har skapt. Lys - og vannledninger er satt istand, veier og bruer reparert og telefonledninger bragt i orden. Ja, i mange tilfelle har folk selv uten tilskyndelse æk fra administrasjonen ryddet lange vestrekninger for miner og sprengladninger. En sier gjerne at finnmarkingene er litt trege i starten. Men når de først er kommet igang, da holder de farten. - Har fylkesmannen noen ord å si om de deler av Norge som ennå er besatt av tyskerne? - Det første jeg vil peke på er at den skremselsagitasjon tyskerne har drevet med om den påstått russiske fare er den rene svindel. Øst-Finnmark er idag en krigsher avsvidd landsdel, det er så, men det er en fri del av Norge med helt norsk administrasjon. Den russiske krigsmakt som har befri oss opptrer med en forståelse og hensynsfullhet som er enestående. Det vil ha vært helt utenkelig under tysk besettelse. Hvis jeg kan nå fram folk i det okkuperte område, vil jeg rope så kraftig jeg kan: "Kom dere unda tyskerne alle som kan. Prøv å utnytte den forvirring som oppstår når tilbaketrekningen av de tyske styrker begynner. Vi har eksempler som viser at en avskåret telefonledning har reddet et helt distrikt fra å bli avsvidd og befolkningen fra å bli bortført."

Når de tyske tropper har forlatt et område, da gjelder det at de som er blitt igjen ikke nøler et øyeblikk med å ta fatt. Det som tyskerne har etterlatt seg av matvarer, olje, brensel og andre ting, da må bli samlet sammen forat det kan bli tilk felles nytte og til viss avhjelp av den nød som uundgåelig følger i de flyktende tyske troppes spor. Det første som må i orden igjen, er veier, bruer, telefonlinjer og andre kommunikasjonsmidler. Alle må ta fatt. Ingen må spare på kreftene. Alle må arbeide for landet, ingen for seg selv.

Så vil da snart året 1944 høre fortiden til. Men dette år vil uten tvil bli stående i verdenshistorien som et av de mest betydningsfulle og minnerike. Det håp om frihet og fred og levelige kår for alle fredselskende folk, som begynte å demre da de tapre russiske soldater i slutten av 1942 greide å stoppe de tyske barbarers framstøt, og som slo ut i lys lue da russerne og deres allierte i vest feide overfallsmennene tilbake, ut av Russland og vekk fra Afrika, ble i 1944 til en urokkelig visshet. Det alle undertrykte folk i disse forferdelige 5 krigsår aldri har oppgitt troen på, vet vi nå vil gå i oppfylldelse. Hvilken dag tyskerne vil kapitulere og naziåket skal kastes av er det ikke godt å ha noen mening om, men at den dagen kommer, det er vi ikke i den ringeste tvil om. Den kan komme hva dag det skal være og det kan enda ta måneder. Men vi skal holde tappert stand, tross sorger, savn og lidelser. Enige og tro til nazismen faller, for den vil falle, og dens fall blir stort.

Med en eventyrlig fart og en kolosal slagkraft stormet de russiske soldater fram i begynnelsen av 1944. Tyskerne fikk ikke være i fred noe sted. Ike før hadde russerne midlertidig avsluttet en veldig offensiv på et avsnitt av fronten med strålende seire og store lendevinger før de uten videre parlamentarering satte igang en ny offensiv på et annet og for tyskerne helt uventet sted på den uhyre lange front i øst. Ja det hendte også at de hadde flere kraftige offensiver gående samtidig. Tyskerne måtte foreta frontforkortninger og strategiske retretter, elastisk krigføring og mye annet rart. Goebbels forsøkte å blåse nytt liv i det tyske folk og sine væklende vaseller ved å si: Fatt mot folkens, vi slåss da tusenvis av km. borte fra Tysklands grenser. Hya jamrer dere for? Bolsjvikene står da ikke ved Donau, men ved Don. Vi har rommet å ta av. Til slutt begynte tyskerne å føre "defensiv offensiv", men da hadde de også seiret seg tilbake til Øst-Preussens grense og til vasallstatenes porter.

I vest var Afrika rensert og "ørkenstrategen" Rommel hivd på sjøen og drog hjem til riket med halen mellom bena. I Italia fortsatte skuespillet. Tyskerne slo alle angrep tilbake, de omringet og knuste og utslettet og trakk seg derpå seierrikt tilbake uten i minste måte å være truet eller presset av fienden.

Bombekrigen gikk sin gang og øket jevnt og sikkert i styrke og intensitet. Det ene tyske industri-, olje-, og kommunikasjonssentrum ble nådeløst bombet av allierte fly som opererte i tusentall, natt og dag. Tyskerne jamret seg - terrorbombing av gamlehjem og hele den velkjente lekse. Men når vi tenker på tyskernes hensynsløse bombing av ubeskyttede norske byer, Kristiansund for eks. og andre i krigens første dager, deres bombing og beskytning av de 2 norske hospitalskip nordpå og bombingene av Elverum, bare fordi de trodde at vår konge befant seg der, og alle de andre utallige grusomheter de har begått her i landet både under krigen og etterpå, ja da unner vi nordmenn av hele vårt hjerte Tyskland hvert eneste kg. bomber som de allierte bare kan avse til dette land. Og hvilken større livsrett har for eks. Kølnerdomen enn kirker, hytter og hus i det nordlige Norge, som tyskerne bränner uten den minste skrappel?

Og så kom dagen D, den 6. juni 1944, som alle kuede og trellebundne folk i hele Europa hadde ventet på med slik lengsel og spenning. "Atlantehavsvollen", den uinntagelige, som like inntil ~~en~~ siste stund og enda noen dager var skrytt opp i sky som et uovervinnelig festningsverk, ble rendt overende på temmelig kort tid. Tyskerne ble fullstendig utmenzvrert. De ble omringet både her og der, og de allierte flygere opplevde endelig sitt Eldorado. Tyskerne led samme skjebne som de allierte i 1940, det er bare den forskjell at Tyskland aldri vil komme over nederlaget. De allierte armeer feiet gjennom Frankrike fra nord og syd og tok fullstendig pusten, ikke bare fra tyskerne, men også fra oss som på avstand fulgte det gigantiske skuespill i presse og ... radio.

Invasjonen i Nord-Frankrike, som for tyskerne ubarmhjertig markerer begynnelsen til enden, vil bli stående som alle tiders dristigste og mest vågsomme militære foretagende, og den ble gjennomført med en vidunderlig presisjon og fart. Alt gikk som et urverk da Eisenhower først hadde trykket på startknappen. Nå, ved årsskiftet, går våre tanker i beundring og takknemlighet mot våre store allierte befriere i øst, vest og syd. Uten den mest heltemodige innsats og uforferdede tapperhet av hver eneste mann, soldat som offiser, i de alliertes armeer, ville noe sånt ha vært umulig og dømt til å mislykkes. Tenk for eks. på hva de ofret de soldater som først jumpet iland i Normandie. De visste de var dødsdømt og dødens sikre bytte. De skulle kanskje bare dø for å dekke andre, framstormende kamerater, som skulle ruse fram over deres lik, for å sikre et brufeste. Vi kan ikke danne oss noe tilnærmelsesvis bilde av hva disse første, små landevinninger i Festung Europa's ytterverker kostet av blod, svette og tårer. Men vi sier med den dypeste beundring: For en innsats, for et mot - fantastisk.

Og så finnes det kanskje dem som nå, idag, blir utålmodige og mistrøstige fordi de synes det går smått, det trekker ut med Tysklands nederlag. Kjære lesere, hvis du er av denne oppfatning så tenk deg om først. Se på kartet. På østfronten har russerne tilbaketrukket de uhyre avstander, hvor tyskerne med ekte tysk grundighet har lagt alt øde ett seg, svidd av og sprengt i filler alle hus, fabrikker, veier, bruer og jernbaner. Alt i de befriete østområder er branntomter og kratere etter bomber, granater og sprengninger og russerne har rendt overende ikke bare det tyske forsvar i Russland, men også de tyske vasaller, Romania, Finland, Bulgaria og nå Ungarn. - I vest har amerikanerne, engelskmennene, franskmennene og andre allierte soldater rensket Frankrike, Belgia, Luxembourg, endel av Holland, det meste av det fjellendte Italia, og står allerede godt inne i selve Tyskland på flere viktige punkter. Også i vest gjør de samme forhold seg gjeldende som i øst. Kommunikasjonene er meget vanskeliggjort, og forsyninger av alle slag, tropper og materiell skal føres fram i rask og ubrudt kontinuitet for bare å holde stillingene ved like, for ikke å snakke om hva en kraftig offensiv i våre dagers krig legger beslag på.

Nei, vi har nok ingen grunn til å klage på farten. Noe alvorlig tilbakeslag har de allierte i øst og vest ikke hatt i 1944. Tvertimot, de allierte har feiret den ene triumf etter den annen, og seierssaluttene har brakket løs med jevne og korte mellomrom. Ikke engang tyskerne oppskrytete "krigsavgjørende" hemmelige våpen har formådd å rokke situasjonen det aller ringeste i Tysklands favør. Utallige ganger har "Aftenposten" fortalt oss at nå skulle tyskerne gjøre holdt og front i øst. Så langt, men ikke lenger. Det var gjerne de store elvene i Russland som skulle danne barrieren. Da russerne fullstendig hadde tatt luven fra tyskerne og ekspedert dem tilbake over Don og Donetz før de nesten fikk sukk for seg, trøstet "Aftenposten" oss med at ved Dnepr skulde tyskerne stoppe opp en gang for alle og rette det endelig krigsavgjørende nederlag mot de sovjetrussiske hærer, som i parentes bemerket reichspressechef dr. Dietrich i samme avis den 10. oktober 1941 så grundig og "overbevisende" hadde utslettet så totalt fra jordens overflate. - Idag er til og med Donau et tilbaketrukket stadium, og de samme "tilintetgjorte" russiske hærer står ikke så svært langt fra Østerrike og lenger nord inne i Øst-Preussen, og en liten del av vårt eget kjære fedreland er også befrikket, og vil aldri mer falle i de forhatte, tyske barbarers hender.

Skulle så ikke vi ha all mulig grunn til å se lyst på tilvarelsen tross mye elendighet og store savn på alle områder? Frihetens gudinne vinker og smiler til oss, og kommer nærmere for hver dag. Og selv om vi synes at livet er surt så er det andre som har hatt og framdeles har det værre enn vi. Tenk på jødene, polakkene og tank på hollenderne i disse dager hva de har gått igjennom og enda må utstå av oversvømmelser og grenseløst terror fra tyskernes side.

Tenk videre på våre tapre og uforferdede sjømenn som i 5 lange år, hvor hver natt og hver dag har vært som en hel evighet, har fraktet livs- og krigsviktige varer til de mange krevende fronter og krigsskueplasser, i all slags vær. Hvert 10. skip som seilte tropper og materiell over Kanalen den 6. juni bar Norges vakre flagg i mastetoppen, og vårt flagg har jevnlig vært å se i de konvoyer som fraktet forsyninger til vår allierte på Ishavsfronten. Hvilket som helst øyeblikk kan en tysk torpedo komme snikende, et forferdelig, ~~hakk~~ øredøvende brak, folkene snapper etter pusten men sluker bare vann, salt sjøvann, det flimrer for øynene - mor, far, hustru, barn

Og er han blant de reddede så viser det seg snart at han ikke har mistet motet. Det er på'n igjen med fortsatt eneggi og med det ene mål for øyet - Tysklands nederlag og dermed fedrelandets befrielse og gjenreisning. "Den norske sjømann er et gjennombarket folkeferd, hvor fartøy flyte kan der er han første mann. På tokt og hjemme her ~~hakk~~ ~~hakk~~ ved sund og skjær og fiskevar, han tar sin Gud i sir og setter livet inn" - Og i sannhet, vår sjømannsstand har hevdet seg med ære også i denne krig jettekrig. De har holdt tradisjonen høyt i ære og vår vakre sjømannssang gir en like rammende karakteristikk av våre sjømenn idag som av dem som bemannet våre vikingeskip og som senere i århundrer har pløyet verdenshavene og kastet ære og glans over fedrelandet i det høye nord.

Men også det norske folk herhjemme har kjempet sin kamp, våpenløst og helt i fiendens vold. Mange har ofret sitt liv for fedrelandets sak. Andre er i landflyktighet i Sverige og England, og har reddet livet i siste sekund på den måten. Faller en ifra så står det alltid en rede til å fortsette kampen der kameraten måtte slippe. Atter andre gode nordmenn tortureres og pines ihjel i tyske fengsler eller vansmekter under slavearbeid for fienden, som overfalt oss på en så skjendig og bestålsk måte uten noensomhelst grunn og uten å ha det moralske mot til å erklære oss krig. Sørgelig er det også at folk som kaller seg nordmenn har nedverdiget seg til å gå fiendens ærender i ett og alt, men de får svare for sitt nær-regnskapets dag snart kommer.

Året 1944 vil med rette bli stående i historien som et lysende seiers- og håpets år, og idet dette år svinner hen lover vi hverandre at vi skal fortsette den skånselløse kamp også i året som kommer så lenge det skal være nødvendig for å beseire mørkets vonde-demoner. La oss alle i Norges land på denne dag, i minnet om våre faldne, fengslede og land~~for~~flyktige kamerater rekke hverandre hånden på at vi i enighet, troskap og kjærlighet mot Konge og fedreland skal føre vår kompromissløse kamp til ende og ikke bare det, når seiren engang er vunnet og landet fritt, da skal vi la stridsøksen falle og sammen, som gode nordmenn og brødre, bygge opp igjen alt det som tyskerne har herjet, ødelagt og brendt. La oss gå fram i fredelige kappsteg og bygge med bot som duger. La oss på seirens dag vise verden at vi er en kulturnasjon av rang, som virkelig fortjener den frihet og det selvstyre som vi nå hungrer etter. Da kan vi si at vi ikke bare har vunnet krigen men også freden.

I vissheten om at 1945 vil bringe verden og oss alle det som 1944 så løfterikt har forespeilet oss, ønsker vi alle våre lesere, våre aktive medarbeidere i hjemmefronten, våre landsmenn i fengsler og konsentrasjonsleirer, våre sjømenn på havet og alle dem som kjemper for frihetens, fredens og Norges sak i og utenfor landets grenser en riktig god Jul og ett godt, nytt år.

GUD BEVARE KONGEN OG FEDRELANDET.

VVVVVVV